

**Балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагогтері және бейіні бойынша мамандарына арналған «Балалар мен жасөспірімдер туризмі және өлкетану бойынша үйірме жұмысын мектепте ұйымдастыру» біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасы**

**1-тарау. Жалпы ереже**

1. Балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагогтері мен бейіні бойынша мамандарына арналған «Балалар мен жасөспірімдер туризмі және өлкетану бойынша үйірме жұмысын мектепте ұйымдастыру» біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) туристік-өлкетану бағытта балаларға қосымша білім беруді дамытуға және әрі қарай жетілдіруге қатысты сұрақтарды қамтиды, педагогтердің теориялық, практикалық білімдерін жаңартуды және кәсіби дағдыларын кеңейтуді, оларға әдістемелік көмек көрсетуді қарастырады.

2. Бағдарлама Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК педагогтердің кәсіби қиындықтары мен қажеттіліктерін сауалнама жүргізу арқылы диагностикалау, сондай-ақ қолданыстағы талаптардың өзгеруі немесе жаңа талаптардың пайда болуы негізінде Қазақстан Республикасының заңнамалық және нормативтік құқықтық актілерін талдау жолымен әзірленді:

3. Біліктілікті арттыру Курсының (бұдан әрі – Курс) ұзақтығы 80 сағатты құрайды. Сабақ кестесін құрастыру барысында ғылымның және педагогикалық технологиялардың жаңалықтары ескеріле отырып, оқу-тақырыптық жоспарға өзгеріс енгізуге болады.

4. Білім беру үдерісі оқытудың интерактивті формалары арқылы жүзеге асырылады: дәріс, практикалық сабақ, шығармашылық шеберхана, шеберлік сынып, тренинг, жоба қорғау.

5. Бағдарлама балаларға туристік-өлкетану бағытында білім беретін қосымша білім беру ұйымдарының педагогтері мен бейіні бойынша мамандардың кәсіби және педагогикалық шеберліктерін жетілдіруге бағытталған.

6. Бағдарлама жинақталған тәжірибесін қорытындылаған, жаңашылдық тұрғысынан өз қызметін талдаған және зерттелген тәжірибеге сүйене отырып, педагогикалық қызметтің вариативті моделін құра алатын педагогтермен тікелей қарым-қатынас жасауға мүмкіндік береді.

7. Бағдарлама оқыту бағдарламаларын жүргізу әдістемесін, өлкетану бағытында STEAM-технологияларды, оның ішінде виртуалды туризмді дамыту мен жетілдіруге, жаңа педагогикалық және ақпараттық технологияларға бағдарлауға, тыңдаушылардың қосымша білім беру қызметіне қызығушылығын

арттыруға ықпал етеді. Бағдарлама ұжымдық жұмыстың жаңа түрлерін, инновациялық педагогикалық технологияларды ашады.

## **2-тарау. Глоссарий**

8. Бағдарламада қолданылатын ұғымдар:

1) виртуалды экскурсия - шынайы экскурсиядан өз бетінше байқауға жағдай жасау, қажетті фактілерді жинау мақсатында іс жүзінде бар объектілерді (музейлер, саябақтар, қала көшелері және т.б.) виртуалды көрсету арқылы ерекшеленетін жаттығудың ұйымдастырушылық формасы;

2) инновация – білім беру процесінің тиімділігі мен білім алушылардың білім сапасын арттыруды қамтамасыз етуге енгізілетін жаңалық;

3) STEAM – білім алушыларға кез келген қиындықтағы тапсырмаларды орындауға мүмкіндік беретін әмбебап практикалық-бағытталған тәсіл. STEAM әдісі - бұл тек оқыту әдісі ғана емес, сонымен қатар ойлау тәсілі;

4) туристік маршрут – туристер үшін тарихи және табиғи ескерткіштерге, сондай-ақ басқа да жерлерге жүйелі баруды анықтайтын саяхат бағыты;

5) туристік саяхат – туристік маршрут бойымен рекреациялық, спорттық және білім беру мақсатымен жүруге байланысты топтық немесе жеке іс-шара;

6) туристік экскурсия - бір немесе бірнеше экскурсия объектілеріне (географиялық, тарихи, мәдени, ұлттық-шаруашылық және т.б.) танымдық, оқу-ағарту мақсатымен бару.

## **3-тарау. Бағдарламаның тақырыптары**

9. Теориялық және практикалық академиялық сағаттар саны көрсетілген бағдарламаның тақырыптары:

1) нормативтік құқықтық модуль – 6 сағат (4 – теория, 2 - практика).

Кіріспе. «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын және «Рухани жаңғыру» бағдарламасын іске асыру жағдайындағы Қазақстан Республикасындағы балаларға қосымша білім беру: жағдайы және даму келешегі – 2 сағат (2 - теория).

Балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарының қызметін реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық негіздері. Білім беру ұйымдарында жемқорлыққа қарсы күрес шаралары – 4 сағат (2 – теория, 2 - практика).

2) психологиялық-педагогикалық модуль - 12 сағат (6 – теория, 6 – практика).

Балалар мен жасөспірімдердің психофизиологиялық ерекшеліктері – 2 сағат (2 – теория).

Балалар-жасөспірімдер туризмінің белсенді түрлерін өткізу кезінде қосымша білім беру педагогі қызметінің психологиялық-педагогикалық аспектілері – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

Балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытудағы мектептің, отбасының және балаларға қосымша білім беру ұйымдарының рөлі – 2 сағат (6 – практика).

Балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау - табысты әлеуметтендіру шарттарының бірі – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

3) теориялық-технологиялы модуль – 28 сағат (16 – теория, 12 – практика).

Қазақстан Республикасының туризм индустриясын дамытудың 2019-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарлама аясында балалар-жасөспірімдер туризмін дамыту – 2 сағат (2 – теория).

Жалпы орта білім беру ұйымдарында үйірмелер ұйымдастырудың әдістемелік негіздері – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

Оқу-тәрбие жұмысындағы үйірме жұмысының рөлі – 2 сағат (2 – теория).

Жалпы білім беретін мектепте туристік-өлкетану және экскурсиялық жұмыстарды ұйымдастыру – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

Мектеп үйірмелері қызметінің түрлері мен негізгі бағыттары – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

Мектептегі үйірме сабақтарының бағдарламасын және мазмұнын әзірлеу – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды әлеуметтендіру процесіндегі педагогтердің рөлі – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

Қалалық жағдайда экотуризмді дамыту – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

4) практикаға бағдарланған модуль – 34 сағат (10 – теория, 24 – практика).

Мектептегі үйірме жұмысын ұйымдастырудың ерекшеліктері – 6 сағат (2 – теория, 4 – практика).

Білім алушылармен туристік үйірме жұмыстарын ұйымдастыру және өткізу нұсқаулығы – 4 сағат (4 – практика).

Лагерде үйірме жұмыстарын ұйымдастыру – 4 сағат (2 – теория, 2 – практика).

Мектеп үйірме клубтарының жетекшілік жұмысы – 6 сағат (2 – теория, 4 – практика).

Мектеп мұражайының үйірме жұмысы. мектеп мұражайы тәрбие жұмысының нысаны ретінде – 4 сағат (4 – практика).

Білім алушылармен жаппай туристік іс-шаралар ұйымдастыру және өткізу – 6 сағат (2 – теория, 4 – практика).

Үйірме жұмыстарының есептік құжаттарын рәсімдеу әдісі – 2 сағат (2 – теория).

Үйірме жұмыс тәжірибесін зерттеу, талдау және тарату. Жоба қорғау – 2 сағат (2 – практика).

Барлығы - 80 академиялық сағат: теория – 36, практика – 44.

#### **4-тарау. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері**

10. Бағдарлама мақсаты: балаларға туристік-өлкетану бағытында білім беретін педагогтер мен бейіні бойынша мамандардың білімдерін жаңартуға және кәсіби шеберліктерін жетілдіруге жағдай жасау.

11. Бағдарламаның міндеттері:

1) қосымша білім беру жүйесіндегі заңнамалық және нормативтік құқықтық актілердегі жаңартулармен, туристік-өлкетану бағытында оқытудың заманауи білім беру технологияларымен тыңдаушыларды таныстыру;

2) балаларға қосымша білім беру жағдайында білім берудің әр алуан түрлеріне кіріктірілген тәсілдерді енгізу;

3) педагогикалық қызметтің жекелеген компоненттерін немесе қосымша білім беруде өлкетану бағытының нақты оқу пәнінің тұтас білім беру процесін жобалау;

4) педагогтерге әдістемелік және практикалық көмек көрсету.

12. Біліктілікті арттыру курсының соңында балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагог кадрларының білімдері жаңартылады және кәсіби құзыреттілік дағдылары жетілдіріледі.

Курс соңында тыңдаушылар:

1) біледі:

балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың қызметін реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық негіздерін;

Қазақстан Республикасында балаларға қосымша білім беруді дамытудың жағдайы мен даму келешегін;

білім беру ұйымдарында сыбайлас жемқорлыққа қарсы шаралар;

«Мәңгілік ел» жалпыұлттық идеясы, «Рухани жаңғыру» бағдарламасы негізінде балалармен және жасөспірімдермен тәрбие жұмысының бағыттарын;

тәрбиенің негізгі принциптерін (гуманизм, патриотизм, руханилық, төзімділік және т. б.);

білім берудегі жүйелік, құзыреттілік және іс-әрекет тәсілдерінің мәнін;

2) меңгереді:

балалардың ақпаратты қабылдау және баланың жағдайына психологиялық-педагогикалық диагностика жүргізу қабілетін бағалаудың психологиялық-педагогикалық негіздерін қолдану;

қазіргі балалардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, оқытуды ұйымдастырудың әдістемесі мен логикасын практикада қолдану және педагогикалық стильде тұлғалық-бағдарлы көзқарас;

балаларға қосымша білім беру ұйымдарында коммуникация және тұлғааралық қарым-қатынас дағдыларын, педагогикалық қарым-қатынас ерекшеліктерін қолдану;

туристік-өлкетану бағытта балаларға қосымша білім беру ұйымдары үшін білім беру бағдарламаларын, оқу-әдістемелік құралдарын іске асыру;

3) дағдыланады:

туристік-өлкетану бағытында мектепте үйірме жұмысын ұйымдастыру ерекшеліктері;

ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс жасаудағы инновациялық технологиялар;

жалпы орта білім беру ұйымдарында үйірме жұмысын ұйымдастыру әдістемелік негіздерін;

есептік құжатты ресімдеу әдістемесін.

## **5-тарау. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны**

13. Бағдарламаның құрылымы:

1) жалпы ережелер;

2) глоссарий;

3) бағдарлама тақырыбы;

4) бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері;

5) бағдарламаның құрылымы мен мазмұны;

6) оқу процесін ұйымдастыру;

7) бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету;

8) оқыту нәтижелерін бағалау;

9) курстан кейінгі қолдау көрсету;

10) негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі.

14. Бағдарламаның мазмұны 4 (төрт) негізгі модульден тұрады:

1) нормативтік құқықтық;

2) психологиялық-педагогикалық;

3) теориялық-технологиялық;

4) практикаға бағдарланған.

15. Нормативтік құқықтық модуль балаларға қосымша білім берудің заңнамалық, нормативтік құқықтық базасының жаңаруы, қазақстандық білімнің жаңғыру бағыттары бойынша сұрақтарды ашады.

Модульдің болжамды тақырыптары.

1) «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясын және «Рухани жаңғыру» бағдарламасын іске асыру жағдайындағы Қазақстан Республикасындағы балаларға қосымша білім беру: жағдайы және даму келешегі;

2) Балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың қызметтерін реттейтін заңнамалық және нормативтік құқықтық негіздері. Білім беру ұйымдарында жемқорлыққа қарсы күрес шаралары.

16. Психологиялық-педагогикалық модуль балаларды тәрбиелеуде жас ерекшеліктерін ескере отырып, білім алушының тұлғасын дамытудың психологиялық-педагогикалық аспектілері туралы білімдерін жетілдіруді болжайды, педагогикалық ұжымдағы тұлғааралық қарым-қатынас және кикілжіңдердің алдын алу мәселелерін қарастырады.

Модульдің болжамды тақырыптары.

- 1) балалар мен жасөспірімдердің психофизиологиялық ерекшеліктері;
- 2) балалар-жасөспірімдер туризмінің белсенді түрлерін өткізу кезінде қосымша білім беру педагогі қызметінің психологиялық-педагогикалық аспектілері;
- 3) балалардың шығармашылық қабілеттерін дамытудағы мектептің, отбасының және балаларға қосымша білім беру ұйымдарының рөлі;
- 4) балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау - табысты әлеуметтендіру шарттарының бірі.

17. Теориялық-технологиялық модуль жаңа педагогикалық, жобалық және зерттеу технологияларды, қосымша білім беру ұйымдарындағы туристік-өлкетану жұмысының мазмұны мен түрлерін, оларды қолдану ерекшеліктерін, негізгі күтілетін нәтижелерді ашады.

Модульдің болжамды тақырыптары.

- 1) Қазақстан Республикасының туризм индустриясын дамытудың 2019-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарлама аясында балалар-жасөспірімдер туризмін дамыту;
- 2) жалпы орта білім беру ұйымдарында үйірмелерді ұйымдастырудың әдістемелік негіздері;
- 3) оқу-тәрбие жұмысындағы үйірме жұмысының рөлі;
- 4) жалпы білім беретін мектепте туристік-өлкетану және экскурсиялық жұмыстарды ұйымдастыру;
- 5) мектеп үйірмелері қызметінің түрлері мен негізгі бағыттары;
- 6) мектеп үйірме сабақтарының бағдарламалары мен мазмұнын әзірлеу;
- 7) ерекше білім беру қажеттіліктері бар түрлі санаттағы балаларды әлеуметтендіру процесінде педагогтердің рөлі;
- 8) қалалық жағдайда экотуризмді дамыту.

18. Курстың практикаға бағдарланған модулі практикаға бағдарланған білімге көшу жағдайында педагогикалық қызметті жетілдіруге, қосымша туристік-өлкетану білім беру бойынша практикалық сабақтар барысында меңгеру мүмкін болатын инновациялық жобаларды іске асыруға ықпал етеді.

Модульдің болжамды тақырыптары.

- 1) мектептегі үйірме жұмысын ұйымдастырудың ерекшеліктері
- 2) білім алушылармен туристік үйірме жұмыстарын ұйымдастыру және өткізу нұсқаулығы;

- 3) лагерде үйірме жұмыстарын ұйымдастыру;
- 4) мектеп үйірме клубтарының жетекшілік жұмысы;
- 5) мектеп мұражайының үйірме жұмысы. мектеп мұражайы тәрбие жұмысының нысаны ретінде;
- 6) білім алушылармен жаппай туристік іс-шаралар ұйымдастыру және өткізу;
- 7) үйірме жұмыстарының есептік құжаттарын рәсімдеу әдісі;
- 8) үйірме жұмыс тәжірибесін зерттеу, талдау және тарату.

## **6-тарау. Білім беру процесін ұйымдастыру**

19. Оқу процесін ұйымдастыру сабақтарды дәрісханалық және қашықтық нысандарында, сондай-ақ, тыңдаушылардың өз бетінше жұмыс жасауын қарастырады.

20. Бағдарлама педагогтердің шығармашылығын таныту үшін дәстүрлі және инновациялық тәсілдерді қолдана отырып, қажетті жағдай жасайды.

Бағдарлама заманауи талаптарға сәйкес балаларға экологиялық қосымша білім беру қызметін және даму үдерісін заңнамалық және нормативтік құқықтық, ғылыми-зерттеу, бағдарламалық-әдістемелік, практикалық қамтамасыз етуге және Қазақстан Республикасының қосымша білім беру сапасын жетілдіру бойынша мақсаттылық, тұтастық және әрекеттердің жүйелілігін қамтамасыз етуге бағытталған теориялық және практикалық сабақтарды қамтиды.

21. Оқу процесі оқытудың интерактивті әдістері арқылы жүзеге асырылады: пікірсайыстар, тренингтер, бейнефильмдерді талқылау, мәселелерді бірге шешу, жобаларды қорғау.

22. Курс тыңдаушыларының мақсатты тобы: меншік нысанына және ведомстволық бағыныстылығына қарамастан балаларға өлкетану бағытында қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагогтері мен бейіні бойынша мамандары.

## **7-тарау. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету**

23. Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету – бұл Бағдарламаның модульдері бойынша қажетті барлық оқу-әдістемелік құжаттардың және материалдардың көмегімен қосымша білім беру ұйымдарының педагогтері мен бейіні бойынша мамандарын оқытуды ұйымдастыру және оны іске асыру үшін қажетті жиынтық.

24. Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету мынадай материалдардан тұрады.  
оқу-әдістемелік құралдар;  
тренер/оқытушы/тьютор, тыңдаушыға арналған әдістемелік ұсынымдар;

дәріс конспектісі;  
практикалық сабақтар бойынша құралдар;  
білуін, меңгеруін, дағдысын бақылау материалдары;  
гlossарий (анықтамалық, сөздік);  
таныстырылым және үлестірмелі материалдар;  
практикалық сабақтың әдістемелік материалдары;  
аудио, бейне және мультимедиялық материалдар;  
негізгі, қосымша әдебиеттер ретінде тыңдаушыларға ұсынылатын оқу әдебиеттерінің тізімдері.

Оқу-әдістемелік кешендер басылымдық (кітаптар, кітапшалар) нұсқасында, электронды түрінде де қолданылуы мүмкін.

25. Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету Бағдарламаның модульдері бойынша іске асырылады:

1) нормативтік-құқықтық модуль – Қазақстан Республикасының білім мәселелері бойынша заңнамалық және нормативтік-құқықтық актілерімен;

2) психологиялық-педагогикалық модуль – электрондық оқыту ресурстарымен (аудио, бейне материалдары, анимация және кескінмен сипаттау), тренингтің, практикалық сабақтың әдістемелік материалдарымен;

3) теориялық-технологиялық модуль – оқу-тәрбие жұмысын ұйымдастыру бойынша бағдарламалармен, білім мазмұнын жаңарту бойынша әдістемелік ұсынымдармен, оқу-әдістемелік құралдарымен, оқу-анықтамалық (гlossарий, анықтамалық, сөздік және басқа) материалдарымен;

4) практикаға бағдарланған модуль – заманауи оқу-әдістемелік кешендердің, практикалық сабақтардың, шеберлік сыныптардың, тренингтердің, таныстырылым материалдарының әзірлемелерімен;

5) әр модуль – басылып шыққан немесе электронды нұсқадағы дәрістердің конспектілерімен.

## **8-тарау. Оқыту нәтижелерін бағалау**

26. Курс соңында балаларға қосымша білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдардың педагогтері мен бейіні бойынша мамандардың білімдерін жаңарту, толықтыру және кәсіби құзыреттілігінің дағдыларын жетілдіру қарастырылады.

27. Білім беру үдерісінің соңында тыңдаушылардың білімдерін бақылау және бағалау үшін (таңдау бойынша):

1) жобаны таныстыру;

2) қорытынды тестілеу.

28. Курстың қорытындысы бойынша тест тапсырмалары білімге қатысты сұрақтарды қамтиды:

1) білім беру жүйесіндегі заңнамалық және нормативтік құқықтық актілерді;



- 2) қосымша білім беру ұйымдарын басқаруға заманауи тәсілдерді;
- 3) шығармашылық қызмет үдерісінде психологиялық-педагогикалық аспектілерді;
- 4) оқытудың инновациялық технологиялары мен әдістерін білуге тест тапсырмаларын өткізу.

29. Курстың қорытындысы бойынша жобаның таныстырылымы зерттеу жұмыстарын жеке немесе зерттелген модульдер тобында қорғауды қамтамасыз етеді.

30. Курсты іске асырудың қорытындысы бойынша бақылау жұмысын бағалау өлшемдері:

«Сынақ» (тест: 50 пайыз және одан жоғары) – педагог және бейіні бойынша маман орындалған тапсырманың проблемалық саласын біледі, шешілетін проблеманың бастапқы себептерін түсінеді, тапсырманы орындау үшін білімдерін қолданады, проблеманы шешу үшін тәсілдерді (әдістер, құралдар, нысандар, аспаптар және тағы басқа) талдайды және жинақтайды, күнделікті практика проблемаларын шешу үшін тапсырманы орындау маңыздылығын бағалайды.

«Сынақтан өтпейді» (тест: 50 пайыздан төмен) – педагог және бейіні бойынша маман орындалған тапсырманың проблемалық саласын жеткіліксіз біледі, шешілетін проблеманың бастапқы себептерін түсінбейді, тапсырманы орындау үшін білімдерін қолданбайды, проблеманы шешу үшін тәсілдерді (әдістер, құралдар, нысандар, аспаптар және тағы басқа) талдай алмайды және жинақтай алмайды, күнделікті практика проблемаларын шешу үшін тапсырманы орындау маңыздылығын төмен бағалайды.

## **9-тарау. Курстан кейінгі қолдау көрсету**

31. Педагогтің жеке міндеттерін шешуге бағдарланған Курстан кейінгі қолдау көрсету келесі элементтерден тұрады: өзін анықтауы, құзыреттілігінің өзектілігі, кері байланыс, үздіксіздік. Курстан кейінгі кезең толық жасалған рефлексияны, курстан соң олардың іске асыратын қызметі туралы шығармашылық есебін болжайды.

32. Курстан кейінгі қолдау көрсетуде педагогтің қызметіне келесі нысандар қолданылады:

- 1) кәсіби дамуының нәтижелері;
- 2) педагог курс өткен соң бірінші күнтізбелік жыл ішінде үштен кем емес өзіндік жұмысын ұйымдастыру және өткізу;
- 3) Курста өткен және алған білімін, біліктілігін, дағдыларын жұмыс тәжірибесінде қолданатын педагогтерді тәжірибе алмасу бойынша іс-шараларға қатысуға тарту, олардың іс-тәжірибесін көпшілік алдында мойындау;
- 4) Курс бағдарламасына түзету енгізу.

33. Педагогтің қызметіне Курстан кейінгі қолдау көрсету мониторингі үш жыл бойы жылына бір рет сырттай немесе қашықтан өткізу нысанында өткізіледі.

34. Курстан соң әр тындаушы кәсіби дамуының жеке жоспарын даярлайды және курс ұйымдастырушыларына шығармашылық есебін жібереді.

### **10-тарау. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі**

35. Курстың оқу үдерісін жүргізу барысында қолданылған негізгі және қосымша әдебиеттер:

1) Қазақстан Республикасында балаларға қосымша білім беруді дамытудың тұжырымдамалық тәсілдері - ҚР БҒМ «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК, Астана қаласы, 2019 ж.;

2) «Рухани жаңғыру» бағдарламасын іске асыру жағдайындағы тәрбиенің тұжырымдамалық негіздері. 2019 ж.;

3) «Қосымша білім беру – білім алушылардың әлеуметтік белсенділігін қалыптастырудың шарты», Голованова И. Ф., 2005 ж.;

4) «Виртуалды туризм - туризмнің жаңа түрі», Шамликашвили В.А., 2014 ж.;

5) «Қазіргі мектептерде өлкетанудың жаңа тәсілдері», Афанасьев В.Г., 1995 ж.;

6) «Туризм Қазақстанда», Масименко С.В., 2016 ж.;

7) «Экскурсия - педагогикалық үдеріс», Жарков А.Д., «Турист», 1983 ж.;

8) «Білім беру ұйымдарында балалардың туристік-өлкетану қызметін ұйымдастыру» әдістемелік нұсқаулығы - ҚР БҒМ «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК, Астана қаласы, 2013 ж.;

9) Балалармен туристік-өлкетану жұмысы бойынша видеосабақтар - ҚР БҒМ «Республикалық қосымша білім беру оқу-әдістемелік орталығы» РМҚК, Астана қаласы, 2017 ж., <https://www.ziyatker.org/110>;

10) Оқу журналдарының сериясы: deagostini.ru.

**Образовательная программа курса повышения квалификации  
«Организация кружковой работы по детско-юношескому туризму и  
краеведению в школе» для педагогов и специалистов по профилю  
организаций, реализующих образовательные программы  
дополнительного образования детей**

**Глава 1. Общие положения**

1. Образовательная программа курса повышения квалификации «Организация кружковой работы по детско-юношескому туризму и краеведению в школе» для педагогов и специалистов по профилю организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей (далее – Программа), включает в себя круг вопросов, касающихся развития и дальнейшего совершенствования дополнительного образования детей краеведческого направления, предусматривает обновление теоретических, практических знаний и расширение профессиональных навыков педагогов, оказание им методической помощи.

2. Программа разработана РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования» Министерства образования и науки Республики Казахстан на основе диагностики путем анкетирования профессиональных затруднений и потребностей педагогов, также анализа законодательных и нормативных правовых актов Республики Казахстан на предмет изменения действующих или появления новых требований:

3. Продолжительность Курса повышения квалификации (далее – Курс) составляет 80 часов. При составлении расписания занятий допускаются изменения в тематике Программы с учетом обновлений науки и педагогических технологий.

4. Образовательный процесс Курса включает интерактивные формы обучения: лекция, практическое занятие, творческая мастерская, мастер-класс, работа в малых группах, круглый стол, тренинг, защита проектов.

5. Программа направлена на совершенствование профессионального и педагогического мастерства педагогов организаций дополнительного образования, осуществляющих туристско-краеведческое образование.

6. Программа позволяет напрямую взаимодействовать с педагогами, обобщившими накопленный опыт, проанализировавшими свою деятельность с точки зрения инновационности и на основе изученного опыта спроектировать вариативную модель педагогической деятельности.

7. Программа способствует развитию и совершенствованию методики ведения обучающих программ, STEAM-технологии, в том числе виртуального туризма ориентироваться в новых педагогических и информационных

технологиях, повышению интереса слушателей к деятельности дополнительного образования. Программа раскрывает новые формы коллективной работы, инновационные педагогические технологии.

## **Глава 2. Глоссарий**

8. Понятия, используемые в Программе:

1) виртуальная экскурсия - организационная форма обучения, которая отличается от реального тура виртуальной демонстрацией существующих объектов (музеев, парков, городских улиц и т. д.). С целью создания условий для самостоятельного наблюдения, сбора необходимых фактов;

2) инновация – внедряемое новшество, обеспечивающее повышение эффективности образовательного процесса и улучшение качества знаний обучающихся;

3) STEAM – универсальный практико-ориентированный подход, который позволяет обучающимся справляться с задачами любой сложности. STEAM подход – это не только метод обучения, но и способ мышления;

4) туристский маршрут – путь перемещения туристов, определяющий последовательное посещение исторических и природных памятников, а также других мест;

5) туристский поход (турпоход) – групповое или индивидуальное мероприятие, связанное с перемещением по туристскому маршруту в рекреационных, спортивных, познавательных целях;

6) туристская экскурсия (туристская экскурсионная поездка) - групповое посещение одного или нескольких экскурсионных объектов (географических, исторических, культурных, народно-хозяйственных и т.д.) в учебно-познавательных и воспитательных целях.

## **Глава 3. Тематика Программы**

9. Тематика Программы с указанием количества теоретических и практических академических часов:

1) нормативный правовой модуль – 6 часов (4 – теория, 2 - практика).

Введение. Дополнительное образование детей в Республике Казахстан: состояние и перспективы развития – 2 часа (2 - теория).

Законодательные и нормативные правовые основы регулирования деятельности организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей. Антикоррупционные меры в организациях образования – 4 часа (2 – теория, 2 - практика).

2) психолого-педагогический модуль – 12 часов (6 – теория, 6 – практика).

Психо-физиологические особенности детей и подростков – 2 часа (2 – теория).

Психолого-педагогические аспекты деятельности педагога дополнительного образования при проведении активных видов детско-юношеского туризма – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Роль школы, семьи и организации дополнительного образования для детей в развитии творческих способностей детей – 2 часа (6 – практика).

Психолого-педагогическое сопровождение детей как одно из условий успешной социализации – 4 часа (2 – теория, 2 – практика);

3) Теоретико-технологический модуль – 28 часов (16 – теория, 12 – практика).

Развитие детско-юношеского туризма в рамках реализации Государственной программы развития туристской отрасли Республики Казахстан на 2019-2025 годы – 2 часа (2 – теория).

Методические основы организации кружковой работы в организациях общего среднего образования – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Роль кружковой работы в учебно-воспитательной работе – 2 часа (2 – теория).

Организация туристско-краеведческой и экскурсионной работы в общеобразовательной школе – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Виды и основные направления деятельности школьных кружков – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Разработка программ и содержания занятия в школьных кружках – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Роль педагогов в процессе социализации детей с особыми образовательными потребностями – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Развитие экотуризма в городских условиях – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

4) Практико-ориентированный модуль – 34 часа (10 – теория, 24 – практика).

Особенности организации кружковой работы в школе – 6 часов (2 – теория, 4 – практика).

Инструкции по организации и проведению туристских кружковых работ с обучающимися – 4 часа (4 – практика).

Организация кружковой деятельности в лагере – 4 часа (2 – теория, 2 – практика).

Руководитель клубно-кружковой работы в школе – 6 часов (2 – теория, 4 – практика).

Работа кружка школьного музея. Школьный музей как форма воспитательной работы – 4 часа (4 – практика).

Организация и проведение массовых туристских мероприятий с учащимися – 6 часов (2 – теория, 4 – практика).

Методика оформления отчетной документации по кружковой работе – 2 часа (2 – теория).

Изучение, обобщение и распространение опыта кружковой работы. Защита проектов – 2 часа (2 – практика).

Всего – 80 академических часов: теория – 36, практика – 44.

#### **Глава 4. Цель, задачи и ожидаемые результаты Программы**

10. Цель Программы: создание условий для обновления знаний и совершенствования профессионального мастерства педагогов и специалистов по профилю обучающихся детей туристско-краеведческом направлении.

11. Задачи Программы:

1) ознакомить слушателей с обновлениями в законодательных и нормативных правовых актах системы дополнительного образования детей туристско-краеведческого направления;

2) внедрить интегрированные подходы к различным видам воспитания в условиях дополнительного образования детей;

3) проектировать отдельные компоненты педагогической деятельности или целостного образовательного процесса в контексте дополнительного туристско-краеведческого образования;

4) оказать методическую и практическую помощь педагогам.

12. По завершении Курса у педагогов и специалистов по профилю организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей, будут обновлены знания и совершенствованы навыки профессиональной компетентности.

По завершении Курса слушатели:

1) знают:

законодательные и нормативные правовые основы регулирования деятельности организаций образования, реализующих образовательные программы дополнительного образования для детей;

состояние и перспективы развития дополнительного образования детей в Республике Казахстан;

антикоррупционные меры в организациях образования;

направления воспитательной работы с детьми и подростками на основе общенациональной идеи «Мәңгілік ел», программы «Рухани жаңғыру»;

методические основы организации кружковой работы в организациях общего среднего образования;

виды и основные направления деятельности школьных кружков;

сущность системного, компетентностного и деятельностного подходов в образовании;

2) умеют:

пользоваться психолого-педагогическими основами оценки способностей детей воспринимать информацию и проводить психолого-педагогическую диагностику состояния ребенка;

применять на практике методику и логику организации обучения с учетом возрастных особенностей современных детей, личностно-ориентированный подход в педагогическом стиле;

применять навыки коммуникации и межличностного общения, особенности педагогического взаимодействия в организациях дополнительного образования детей;

реализовывать образовательные программы, учебно-методические пособия для организаций дополнительного образования детей туристско-краеведческого направления;

3) владеют:

особенностями организации кружковой работы в школе туристско-краеведческого направления;

инновационными технологиями в обучении детей с особыми образовательными потребностями;

методическими основами организации кружковой работы в организациях среднего общего образования;

методиками оформления учетного документа.

## **Глава 5. Структура и содержание Программы**

13. Структура Программы:

1) общие положения;

2) глоссарий;

3) тематика Программы;

4) цель, задачи и ожидаемые результаты Программы;

5) структура и содержание Программы;

6) организация учебного процесса;

7) учебно-методическое обеспечение Программы;

8) оценивание результатов обучения;

9) посткурсовое сопровождение;

10) список основной и дополнительной литературы.

14. Содержание Программы состоит из четырех модулей:

1) нормативный правовой;

2) психолого-педагогический;

3) теоретико-технологический;

4) практико-ориентированный.

15. Нормативный правовой модуль раскрывает вопросы обновления законодательной, нормативной правовой базы дополнительного образования детей, модернизации казахстанского образования.

Примерные темы модуля:

1) дополнительное образование детей в Республике Казахстан: состояние и перспективы развития в условиях реализации общенациональной идеи «Мәңгілік ел» и программы «Рухани жаңғыру»;

2) законодательные и нормативные правовые основы регулирования деятельности организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей, антикоррупционные меры в организациях образования.

16. Психолого-педагогический модуль предполагает совершенствование знаний о психолого-педагогических аспектах воспитания детей, развития личности обучающегося с учетом возрастных особенностей, рассматривает проблемы межличностного общения в педагогическом коллективе и преодоление межличностных конфликтов.

Примерные темы модуля:

1) психо-физиологические особенности детей и подростков;

2) психолого-педагогические аспекты деятельности педагога дополнительного образования при проведении активных видов детско-юношеского туризма;

3) роль школы, семьи и организации дополнительного образования для детей в развитии творческих способностей детей;

4) психолого-педагогическое сопровождение детей как одно из условий успешной социализации.

17. Теоретико-технологический модуль раскрывает новые педагогические, проектные и исследовательские технологии, содержание и формы туристско-краеведческой деятельности в организациях дополнительного образования, особенности их применения, основные ожидаемые результаты.

Примерные темы модуля:

1) развитие детско-юношеского туризма в рамках реализации Государственной программы развития туристской отрасли Республики Казахстан на 2019-2025 годы;

2) методические основы организации кружковой работы в организациях общего среднего образования;

3) роль кружковой работы в учебно-воспитательной работе;

4) организация туристско-краеведческой и экскурсионной работы в общеобразовательной школе;

5) виды и основные направления деятельности школьных кружков;

6) разработка программ и содержания занятия в школьных кружках;

7) роль педагогов в процессе социализации детей с особыми образовательными потребностями;

8) развитие экотуризма в городских условиях.

18. Практико-ориентированный модуль Курса способствует совершенствованию педагогической деятельности в условиях перехода к практико-ориентированному образованию, реализации инновационных



проектов, освоение которых возможно в ходе практических занятий по туристско-краеведческому дополнительному образованию.

Примерные темы модуля:

- 1) особенности организации кружковой работы в школе;
- 2) инструкции по организации и проведению туристских кружковых работ с обучающимися;
- 3) организация кружковой деятельности в лагере;
- 4) руководитель клубно-кружковой работы в школе;
- 5) работа кружка школьного музея. Школьный музей как форма воспитательной работы;
- 6) организация и проведение массовых туристских мероприятий с учащимися;
- 7) методика оформления отчетной документации по кружковой работе;
- 8) изучение, обобщение и распространение опыта кружковой работы.

## **Глава 6. Организация учебного процесса**

19. Организация учебного процесса предусматривает проведение занятий в аудиторной и дистанционной формах, а также самостоятельную работу слушателя.

20. Программа предоставляет необходимые условия для проявления творчества педагогов с применением традиционных и инновационных методов.

Программа включает теоретические и практические занятия по законодательному и нормативному правовому, научно-исследовательскому, программно-методическому, практическому обеспечению процесса функционирования и развития дополнительного образования детей и призван обеспечить целенаправленность, целостность и системность действий по совершенствованию качества дополнительного образования Республики Казахстан в соответствии с современными требованиями.

21. Образовательный процесс включает интерактивные методы обучения: дискуссии, тренинги, обсуждение видефильмов, совместное решение вопросов, защиту проектов.

22. Целевая группа слушателей Курса: педагоги и специалисты по профилю организаций, реализующих образовательные программы туристско-краеведческого направления дополнительного образования детей, независимо от ведомственной принадлежности и форм собственности.

## **Глава 7. Учебно-методическое обеспечение Программы**

23. Учебно-методическое обеспечение – это совокупность всех учебно-методических документов и материалов по модулям Программы, необходимых

для организации и осуществления с их помощью обучения педагогов и специалистов по профилю организаций дополнительного образования.

24. Учебно-методическое обеспечение содержит следующие материалы:  
учебно-методические пособия;  
методические рекомендации для тренера/преподавателя/тьютора, слушателя;  
конспекты лекций;  
пособия по практическим занятиям;  
материалы контроля знаний, умений, навыков;  
гlossарий (справочник, словарь);  
презентационные и раздаточные материалы;  
методические материалы практических занятий;  
аудио, видео и мультимедийные материалы;  
список учебной литературы, рекомендуемой слушателям в качестве основной и дополнительной литературы.

Учебно-методические комплексы могут использоваться как на бумажных носителях (книги, брошюры), так и в электронном виде.

25. Учебно-методическое обеспечение осуществляется по модулям Программы:

1) нормативный правовой модуль – законодательными и нормативными правовыми актами Республики Казахстан по вопросам образования;

2) психолого-педагогический модуль – электронными образовательными ресурсами (аудио, видеоматериалы, анимации и иллюстрации), методическими материалами тренингов, практических занятий;

3) теоретико-технологический модуль – программами по организации учебно-воспитательной работы, методическими рекомендациями по обновлению содержания образования, учебно-методическими пособиями, справочными материалами (гlossарий, справочник, словарь);

4) практико-ориентированный модуль – разработками современных учебно-методических комплексов, практических занятий, мастер-классов, тренингов, презентационных материалов;

5) каждый модуль – конспектами лекций в печатном или электронном вариантах.

## **Глава 8. Оценивание результатов обучения**

26. По завершении Курса предусматривается у педагогов и специалистов по профилю организаций, реализующих образовательные программы дополнительного образования детей, обновление и пополнение знаний и совершенствование навыков профессиональной компетентности.

27. По завершении образовательного процесса с целью контроля и оценки знаний слушателей проводятся (по выбору):

- 1) презентация проекта;
- 3) итоговое тестирование.

28. Тестовые задания по итогам Курса включают вопросы на знание:

- 1) законодательных и нормативных правовых актов системы образования;
- 2) современных подходов к управлению организацией дополнительного образования;
- 3) психолого-педагогических аспектов в процессе творческой деятельности;
- 4) инновационных технологий и методов обучения.

29. Презентация проекта по итогам Курса предусматривает защиту исследовательской работы индивидуально или в группе по изученным модулям.

30. Критерии оценки контрольной работы по итогам реализации Программы.

«Зачет» (тест: 50 процентов и выше) – педагог и специалист по профилю знает проблемную область выполненного задания, понимает первопричины решаемой проблемы, применяет знания для выполнения задания, анализирует и синтезирует подходы (методы, средства, формы, инструментарий и другие) для решения проблемы, оценивает значимость выполнения задания для решения проблем повседневной практики.

«Незачет» (тест: ниже 50 процентов) – педагог и специалист по профилю недостаточно знает проблемную область выполненного задания, не понимает первопричины решаемой проблемы, не применяет знания для выполнения задания, не умеет анализировать и синтезировать подходы (методы, средства, формы, инструментарий и другие) для решения проблемы, низко оценивает значимость выполнения задания для решения проблем повседневной практики.

## **Глава 9. Посткурсовое сопровождение**

31. Посткурсовое сопровождение ориентировано на решение частных задач педагога, состоит из следующих элементов: самоопределение, актуальность компетентностей, обратная связь, непрерывность. Посткурсовой период предполагает полномасштабную рефлекссию, творческий отчет об осуществляемой им деятельности после Курса.

32. В посткурсовом сопровождении деятельности педагога используются следующие формы:

- 1) результаты профессионального развития;
- 2) организация и проведение в течение первого календарного года после прохождения Курса не менее трех самостоятельных работ педагогом;
- 3) привлечение педагогов, прошедших Курс и успешно применяющих полученные знания, умения, навыки на практике, к участию в мероприятиях по

обмену опытом, публичное признание их опыта (публикации в средствах массовой информации);

4) корректировка Программы Курса.

33. Мониторинг посткурсового сопровождения деятельности педагога проводится в течение трех лет один раз в год в дистанционной форме.

34. Каждый слушатель после Курса готовит индивидуальный план профессионального развития и направляет творческий отчет организаторам курса.

## **Глава 10. Список основной и дополнительной литературы**

35. Список основной и дополнительной литературы, используемой в ходе проведения учебного процесса Курса:

1) Концептуальные подходы к развитию дополнительного образования детей в Республике Казахстан - РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования», г. Нур-Султан, 2019 г.;

2) Концептуальные основы воспитания в условиях реализации программы «Рухани жаңғыру», 2019 г.;

3) «Дополнительное образование как условие формирования социальной активности учащихся», Голованова И.Ф. 2005 г.;

4) «Виртуальный туризм как новый вид туризма», Шамликашвили В.А., 2014 г.;

5) «Новые подходы к краеведению в современной школе», Афанасьев В.Г. 1995 г.;

6) «Туризм в Казахстане», Масименко С.В., 2016 г.;

7) «Экскурсия как педагогический процесс», Жарков А.Д., «Турист», 1983г.;

8) Методические рекомендации «Организация туристско-краеведческой деятельности детей в организациях образования» - Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования МОН РК, Астана, 2013 г.;

9) Видеозанятия по организации туристско-краеведческой работы с детьми - РГКП «Республиканский учебно-методический центр дополнительного образования» Министерства образования и науки Республики Казахстан – Астана, 2017 г. <https://www.ziyatker.org/110>;

10) Серия познавательных журналов: deagostini.ru.